

รายงานการประชุม
คณะกรรมการขับเคลื่อนพัฒนาผลผลิตสมุนไพรที่มีศักยภาพ
ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔
วันอังคารที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๖๓ เวลา ๐๙.๐๐ น.
ณ ห้องประชุมจำลอง สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ผู้มาประชุม

๑.	นายสำราญ สารบรรณ	รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	
๒.	นางสาวกุลวรา โชติพันธุ์โสภณ	รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน)	
๓.	นายจิตติศักดิ์ ศรีปัญญา	ผู้อำนวยการกองนโยบายเทคโนโลยี เพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน	ประธาน
๔.	นายวุฒิพงษ์ อินทรธรรม	ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาพันธุ์โคเนื้อ กรมปศุสัตว์	คณะกรรมการ
๕.	นางสาวศันสนีย์ อรัญวาสี	นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ กรมพัฒนาที่ดิน	คณะกรรมการ
๖.	นางสาวศรีสุดา โท้ทอง	นักกีฏวิทยาชำนาญการพิเศษ กรมวิชาการเกษตร	คณะกรรมการ
๗.	นางสิริดา อุปนันท์	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมพืชสมุนไพรและเครื่องเทศ กรมส่งเสริมการเกษตร	คณะกรรมการ
๘.	นายวิทยา คำภูแสน	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	คณะกรรมการ
๙.	นางสมฤดี มงคล	นักวิชาการมาตรฐานชำนาญการ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	คณะกรรมการ
๑๐.	นางสาวอุมารินทร์ โฉมเฉิด	นักวิเคราะห์อาวุโส ๒ สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน)	คณะกรรมการ
๑๑.	นายปิยวุฒิ วิหังษ์	หัวหน้ากองธุรกิจพืชผล องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรรม (อ.ต.ก.)	คณะกรรมการ
๑๒.	นางสาวสุนนา มณีพิทักษ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตร และเกษตรกรรมยั่งยืน	คณะกรรมการ และเลขานุการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑.	นางสาวกัลยา ดำรงศักดิ์ศิริ	นักสำรวจดินชำนาญการพิเศษ กรมพัฒนาที่ดิน	
๒.	นางสาวปรารถนา ไปเหนือ	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ กรมส่งเสริมการเกษตร	
๓.	นายจิรัชยา เจริญ	เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	
๔.	นายณภัทร อู่เจริญ	เศรษฐกรชำนาญการ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	
๕.	นายพิสิทธิ์ จันทรเนตรตรี	เจ้าหน้าที่การตลาด ๔ องค์การตลาดเพื่อเกษตรกรรม (อ.ต.ก.)	

๖. นางสาวกัลยาภัสร์ แก้วขาว	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๗. นายยอดบุญ ศรีสุภาพ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๘. นางสาวสาวิตรี ตาเกียง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๙. นางสาวสุภัทรา ภูหอม	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
๑๐. นางสาวณัฐินี เพ็ญฟูพานิชย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
๑๑. นายธนต์ ศิริเอาทารย์	เจ้าหน้าที่ระบบงานคอมพิวเตอร์
๑๒. นายสมภพ พันธุ์สุวรรณ	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
๑๓. นายมณฑล ศรีมณฑล	นักวิจัยสังคมศาสตร์
๑๔. นางสาววัชรี เยื่อปุย	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป
๑๕. นางสาวสุธาทพร พวงภู	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
๑๖. นางสาวอนัญญา ไทยวัตฤ	เจ้าหน้าที่งานระบบคอมพิวเตอร์
๑๗. นางสาวเจนจิรา ลัดดาวารกรณ์	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน
๑๘. นายพนม ณ นิมิต	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๐๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ประธานแจ้งที่ประชุมทราบ การประชุมในวันนี้เพื่อให้การขับเคลื่อนงานต่าง ๆ ตามนโยบายของคณะอนุกรรมการวิถุติบสมุณไพรมีความคืบหน้า และเป็นการติดตามรายงานผลของหน่วยงานต่าง ๆ ในเรื่องของเป้าหมาย ๕ เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ ด้านวิถุติบสมุณไพรมี และขอขอบคุณรองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร นางสาวกุลรดา โชติพันธุ์โสภณ ให้เกียรติร่วมหารือวาระสำคัญด้านการส่งเสริมงานวิจัย ว่าด้วยการพิจารณาวางแผนงานการวิจัย

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม

คณะกรรมการขับเคลื่อนพัฒนาผลผลิตสมุณไพรมีที่มีศักยภาพ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ วันที่

๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

ฝ่ายเลขานุการ ได้มีบันทึกที่ กษ ๐๒๐๗/ว ๒๑๒๒ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๓ แจ้งเวียนให้คณะกรรมการขับเคลื่อนพัฒนาผลผลิตสมุณไพรมีที่มีศักยภาพ รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนพัฒนาผลผลิตสมุณไพรมีที่มีศักยภาพ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๓ ห้องประชุมสำนักตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (๑๔๐๓) ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้รับรองรายงานการประชุม โดยมีหน่วยงานขอปรับแก้ไขรายงานการประชุม จำนวน ๓ หน่วยงาน ดังนี้

๑. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ขอแก้ไขหน้าที่ ๔ เป็นเป้าหมายที่ ๓ บรรทัด ๙ ข้อที่ ๒

๒. สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) ขอแก้ไขชื่อตำแหน่งคณะกรรมการในลำดับที่ ๑๐

๓. กรมส่งเสริมการเกษตร ขอแก้ไขหน้า ๙ บรรทัดที่ ๔ หน้า ๑๑ และหน้า ๑๓ โดยขอแก้ไขข้อความเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น แต่ไม่กระทบสาระสำคัญของรายงานการประชุม

/และฝ่าย...

และฝ่ายเลขานุการฯ ได้ปรับแก้ไขรายงานการประชุมตามที่หน่วยงานได้แจ้งขอแก้ไขเป็นที่เรียบร้อยแล้วจึงขอเสนอที่ประชุมเพื่อรับรองรายงานการประชุม

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ประชุม

ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร ชักถามเรื่องการแจ้งเวียนรายงานการประชุมในครั้งแรก ไม่ได้ระบุให้กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ขอทราบแนวปฏิบัติในเรื่องการจัดทำร่างประกาศฯ การจัดประชุม โดยมีความเห็นว่ากรมส่งเสริมฯ เป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งประกาศฉบับนี้มีปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้รักษาการตามประกาศ ควรให้กระทรวงเกษตรฯ เป็นเจ้าภาพหลัก เนื่องจากสามารถติดต่อประสานงานทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงได้ พร้อมทั้งชักถามว่ามีหน่วยงานใดดำเนินการเรื่องของการส่งเสริมเกษตรกรได้แจ้งความเกี่ยวข้องแล้วหรือไม่

ฝ่ายเลขานุการตอบข้อซักถามดังกล่าวว่า ได้นำเรียนเรื่องนี้ยังท่านรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายสำราญ สาราบรรณ์) และได้เห็นควรให้มอบหมายกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินการกระบวนการหลักในการยกร่างประกาศฯ ตลอดจนสำรวจหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องเพื่อประสานความร่วมมือยกร่างฉบับนี้ โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะเป็นหน่วยงานติดต่อประสานงานการจัดประชุมเพื่อให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรฯ เข้าร่วมหารือในการยกร่างฯ ดังกล่าว ซึ่งขณะนี้สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติแจ้งเรื่องการจัดทำมาตรฐานสินค้าจำนวน ๑ หน่วยงาน

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุมคณะกรรมการทำงานขับเคลื่อนพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรที่มีศักยภาพ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ วันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๖๓

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องสืบเนื่องจากการประชุมครั้งที่แล้ว

เป้าหมายตัวชี้วัด (แผนแม่บทแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาสมุนไพรไทย ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ตามแผนด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ โดยประธานแจ้งที่ประชุมว่าเป็นการติดตามความก้าวหน้าของหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องเป้าหมายตัวชี้วัด ๑๐ เป้าหมาย ขอให้หน่วยงานรับผิดชอบรายงานความก้าวหน้าว่ามีแผนงานรองรับอย่างไร จากที่ได้มีข้อสังเกตและข้อคิดเห็นในการประชุมคณะอนุกรรมการวัตถุพิษสมุนไพร ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ เพื่อเตรียมความพร้อมในการประชุมคณะอนุกรรมการฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ ซึ่งจะมีการประชุมประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ และมอบหมายฝ่ายเลขานุการรายงานค่าเป้าหมาย ที่ได้นำเสนอในที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๓ ดังนี้

เป้าหมายที่ ๑ : มีการปลูกสมุนไพรที่ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ๔๓,๐๐๐ ไร่

การดำเนินงาน : พื้นที่ปลูกสมุนไพรได้มาตรฐานดำเนินการได้ ๕๔,๘๗๐ ไร่

พืชสมุนไพร ๘๓ ชนิดพืช โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินการส่งเสริมการปลูกพืชสมุนไพรให้เกษตรกร จำนวน ๓๙๙,๒๓๙ ราย พื้นที่ปลูกสมุนไพร ๑,๓๑๕,๓๔๒ ไร่ และได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP จำนวน ๕๔,๘๗๐ ไร่ ซึ่งสามารถดำเนินการส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกสมุนไพรที่มีคุณภาพมาตรฐาน GAP และมีเกษตรกรเข้าร่วมรับรองแปลงอินทรีย์จำนวน ๔๕๘ ราย รวมพื้นที่ ๒๘๐.๑ ไร่ ปลูกพืชสมุนไพร ๒๑ ชนิด ได้แก่ กระชาย กระชายดำ ขมิ้นชัน บัวบก ชิง ข่า อบเชย ว่านน้ำ ว่านหางจระเข้ ว่านชัมตุล กว่านนางคำ ฟ้าทะลายโจร พักข้าว หล้าปักกิ่ง ย่านาง หล้าหวาน เจตมูลเพลิง เจียวกู่หลาน เพกา เพชรสังฆาต กระเทียม สำหรับ Champion product (บัวบก ไพล กระชายดำ ขมิ้นชัน) มีการรับรองแปลง ๔๗ ราย พื้นที่ ๓๙.๘๘ ไร่

/เป้าหมาย...

เป้าหมายที่ ๒ : กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน ได้รับการส่งเสริมการแปรรูป หลังการเก็บเกี่ยว ณ สถานที่ปลูกและการผลิตผลิตภัณฑ์และสารสกัดอย่างง่ายในระดับชุมชน ๕๐ แห่ง

การดำเนินงาน : มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ ได้รับการส่งเสริม การแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว แปรรูปสมุนไพร และผลิตสารสกัดสมุนไพรอย่างง่าย ในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ จำนวน ๕๕ แห่ง มี ๑) กรมส่งเสริมการเกษตร ดำเนินการได้ ในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จำนวน ๙ แห่ง ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ จำนวน ๑๐ แห่ง และปีงบประมาณ ๒๕๖๓ จำนวน ๘ แห่ง และมีกลุ่ม เกษตรกรแปลงใหญ่ ๗ แปลง รวมทั้งหมดดำเนินการได้ ทั้งสิ้น ๓๔ แห่ง ๒) กรมวิชาการเกษตร มีกลุ่ม วิสาหกิจจำนวน ๑๒ แห่ง ๓) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีการดำเนินการส่งเสริมการแปรรูป อย่างง่ายให้แก่เกษตรกร จำนวน ๙ กลุ่ม

เป้าหมายที่ ๓ : มีข้อกำหนดมาตรฐาน GAP/GACP หรือมาตรฐานอื่นของพืชสมุนไพร อย่างน้อย ๓๐ ชนิด

การดำเนินงาน : จัดทำมาตรฐานสินค้า GAP และมาตรฐานพืชสมุนไพรตามกลุ่มของ ส่วนที่ใช้ของพืช จำนวน ๕ ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ ๑ หัว เหง้า และราก ฉบับที่ ๒ ใบ ส่วนเหนือดิน และทั้งต้น ฉบับที่ ๓ ดอก พืชสมุนไพรแห้ง ฉบับที่ ๔ ผลและเมล็ด และฉบับที่ ๕ เปลือกและเนื้อไม้ (อยู่ระหว่างประกาศ ลงในราชกิจจานุเบกษา) ซึ่งมาตรฐานดังกล่าวยังไม่สอดคล้องกับการดำเนินงานในอนาคตที่ ประชุม คณะอนุกรรมการวิถุติบสมุนไพร ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓ ได้มีข้อเสนอแนะ ให้สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทบทวนการจัดทำ ข้อกำหนดมาตรฐาน GAP/GACP หรือมาตรฐานอื่นของพืชสมุนไพรรายชนิดพืช โดยมุ่งเน้นความปลอดภัย และคุณภาพที่ตรงกับความต้องการของตลาด

เป้าหมายที่ ๔ : มีแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร (Land Suitability) อย่างน้อย ๓๐ ชนิด

การดำเนินงาน : จัดทำ Land Suitability ของพืชสมุนไพร จำนวน ๒๔ ชนิด ดังนี้

๑) ในปี ๒๕๖๐ ดำเนินการได้ ๔ ชนิดพืชสมุนไพร Product Champion (ขมิ้นชัน ๑๐๓.๙ ล้านไร่ ไพล ๑๒๐.๔ ล้านไร่ บัวบก ๑๑๓ ล้านไร่ กระชายดำ ๑๐๓ ล้านไร่)

๒) ดำเนินการในปี ๒๕๖๑ จำนวน ๑๐ ชนิดพืช ได้แก่ ฟ้าทะลายโจร กระชายเหลือง กระวาน ข่า ขิง คำฝอย ตะไคร้ บุก พริกไทย และว่านชักมดลูก

๓) ดำเนินการในปี ๒๕๖๒ จำนวน ๑๐ ชนิดพืช ได้แก่ กระเจี๊ยบแดง เก๊กฮวย ดีปลี บอระเพ็ด พญาฮอย เพชรสังฆาต มะระขี้นก มะลิ มะแว้งเครือ มะแว้งต้น

พืชสมุนไพร Product Champion (๔ ชนิด) ได้มีการดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง ทางวิชาการเกี่ยวกับ Crop Requirement กับผู้เชี่ยวชาญ และเผยแพร่ให้ใช้ประโยชน์แล้ว ส่วนพืชสมุนไพรอีก ๒๐ ชนิด อยู่ระหว่างการตรวจสอบทางวิชาการกับผู้เชี่ยวชาญ เรื่อง crop requirement ซึ่งจะดำเนินการ ในลักษณะเดียวกันกับ Product Champion ๔ ชนิด ทั้งนี้ พืชสมุนไพรทั้ง ๒๔ ชนิด ไม่สามารถดำเนินการจัดทำ Land Suitability โดยมุ่งเน้นในด้านของผลผลิตยังไม่ครอบคลุมถึงเรื่องปริมาณสารสำคัญของสมุนไพร เนื่องจาก ยังไม่มีงานด้านวิชาการรองรับ

เป้าหมายที่ ๕ : มีฐานข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพร (Land Use) ๑ ฐานข้อมูล

การดำเนินงาน : ดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพร โดยจะมีการ พัฒนาฐานข้อมูลสมุนไพรให้เป็นฐานข้อมูลที่เป็นเอกภาพ เพื่อให้มีฐานข้อมูลพื้นที่ปลูกสมุนไพรที่ชัดเจน สามารถส่งเสริมเกษตรกรได้ ซึ่งฐานข้อมูลดังกล่าว ประกอบด้วย

- ๑) พื้นที่ปลูกสมุนไพรที่เปลี่ยนแปลงเป็นข้อมูลจากกรมส่งเสริมการเกษตร
- ๒) Land Suitability จากกรมพัฒนาที่ดิน
- ๓) ข้อมูลพืชสมุนไพรที่ได้รับการรับรอง GAP จากกรมวิชาการเกษตร
- ๔) ข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพรของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

เป้าหมายที่ ๖ : มีห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ISO ๑๗๐๒๕ ให้บริการตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบ จำนวนเพิ่มขึ้น อย่างน้อย ๑๕ แห่ง (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๑๐ แห่ง และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ๕ แห่ง)

การดำเนินงาน : มีแผนการพัฒนาศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาวิสาหกิจวิสาหกิจคุณภาพสมุนไพร โดยจะขอรับการอนุเคราะห์เทคนิคการวิเคราะห์สารสำคัญพืชสมุนไพรจากกรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และในเรื่องการตรวจวิเคราะห์สมุนไพร มีแผนในการวิจัยและพัฒนาการเกษตร ในเรื่องของการพัฒนาห้องปฏิบัติการ ทั้งนี้ จะดำเนินการจัดทำแผนในการขับเคลื่อนและงบประมาณที่ต้องเตรียมการเพื่อการพัฒนาบุคลากรในเรื่องของขบวนการปรับปรุงและพัฒนาห้องปฏิบัติการที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน ISO ๑๗๐๒๕ ให้บริการตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบต่อไป

เป้าหมายที่ ๗ : มีระบบตลาดกลาง ๔ แห่ง และตลาดอิเล็กทรอนิกส์ ๑ แห่ง (E-Market)

การดำเนินงาน : ดำเนินการจัดทำตลาดกลางโดยมีการทำ MOU ระหว่างกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตลาดไท กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก และบริษัท ไทยแอ็กโกร เอ็กสเซนจ์ จำกัด (ตลาดไท) เป็นโครงการตลาดไท select พืชสมุนไพรสดและเครื่องเทศสดปลอดภัย โดยได้ประชาสัมพันธ์ไปทางจังหวัดรับสมัครผู้สนใจเข้าร่วมโครงการจัดหมวดหมู่ผลิตภัณฑ์สมุนไพร ขณะนี้อยู่ระหว่างจัดทำแผนในการขับเคลื่อนตลาดกลาง และประชาสัมพันธ์หาเกษตรกรที่มีความพร้อมมาขายในราคาพิเศษ ซึ่งมีกำหนดการเปิดในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๔ และเตรียมการประชาสัมพันธ์ตลาด electronic ของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ และส่งเสริมให้เกิดตลาดกลาง electronic

เป้าหมายที่ ๘ : มีข้อกำหนดมาตรฐานสมุนไพรในตำรามาตรฐานสมุนไพรไทย (Thai Herbal Pharmacopoeia, THP) เพิ่มขึ้น ๗๕ รายการ

การดำเนินงาน : โดย กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ได้จัดทำข้อกำหนดมาตรฐานยา ๙๙ ชนิด ดังนี้ เล่มที่ ๑ (volume I) ประกอบด้วยสมุนไพร ๑๑ ชนิด ได้แก่ บอระเพ็ด ชุมเห็ดเทศ ฟ้าทะลาย กะเพราแดง ขมิ้นชัน มะแว้งเครือ ไพล พริกไทยดำ พริกไทยอ่อน สวาด และตานหม่อน และวิธีทดสอบ ๗๖ เรื่อง เล่มที่ ๒ (volume II) ประกอบด้วยสมุนไพร ๑๐ ชนิด ได้แก่ ใบมะกรูด ผิวมะกรูด กระเทียม ดีปลี สมอไทย สมอพิเภก ว่านน้ำหมากสง มะขามป้อม และพลู และวิธีทดสอบ ๗๒ เรื่อง ฉบับเพิ่มเติม ปี ๒๕๕๗ (Supplement to Thai Herbal Pharmacopoeia ๒๐๐๕) ประกอบด้วยสมุนไพร ๒ ชนิด ได้แก่ บัวบก ขมิ้นอ้อย และยาเตรียม ๓ ตำรับ ยาชง ชุมเห็ดเทศ ยาแคปซูลฟ้าทะลาย และยาแคปซูลขมิ้นชัน และวิธีทดสอบ ๔๐ เรื่อง เล่มที่ ๓ (volume III) ประกอบด้วยสมุนไพร ๑๑ ชนิด ได้แก่ ชุมเห็ดไทย ขมิ้นเครือ กระชายดำ เทียนแดง เทียนดำ เทียนขาว เทียนข้าวเปลือก เทียนเกล็ดหอย เทียนตาตุ๊กแตน เทียนยาวพาลี และหญ้าหนวดแมว ฉบับเพิ่มเติม ปี ๒๕๕๔ (Supplement to Thai Herbal Pharmacopoeia ๒๐๑๑) ประกอบด้วยสมุนไพร ๒ ชนิด ได้แก่ ใบชะพลูและพญาออย รวมทั้ง Dissolution ของยาแคปซูล ขมิ้นชันและเกณฑ์การยอมรับทางจุลชีววิทยาเตรียมสมุนไพร

/เป้าหมาย...

เป้าหมายที่ ๙ : มีฐานข้อมูลพืชสมุนไพรและภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์สำหรับของประเทศไทย (National Database of Thai Plants and Traditional Knowledge) ๑ ฐานข้อมูล

การดำเนินงาน : มีการจัดทำฐานข้อมูลสมุนไพรและตัวอย่างพืชสมุนไพร ของกรมป่าไม้ เป็นฐานข้อมูลแปลงปลูกพืชสมุนไพรในพื้นที่ป่า ๔๙ จังหวัด ทั้งหมด ๒๙๘ กลุ่มแปลง และกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สำรวจชนิดพันธุ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากสมุนไพร จำนวน ๒๐ จังหวัด (กรมป่าไม้ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และกรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช) ฐานข้อมูลพืชสมุนไพรและภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์ของประเทศไทย จะประกอบด้วยฐานข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้ ๑) กรมป่าไม้ โดยมีแผนการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูล จำนวน ๒๙๘ กลุ่มแปลง ในพื้นที่ป่า ๔๙ จังหวัด ปัจจุบันดำเนินการเสร็จแล้ว จำนวน ๑๗๗ กลุ่มแปลง และยังมีเหลืออีก ๑๒๑ กลุ่มแปลง อยู่ระหว่างการดำเนินการ ๒) กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ดำเนินการสำรวจพื้นที่ชายฝั่งป่าชายเลน ๒๐ จังหวัด และรวบรวมข้อมูลชนิดพันธุ์ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากสมุนไพร จำนวน ๔๐ ชนิด ทั้งนี้ได้ดำเนินการตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว นอกจากนี้ ได้ทำการสำรวจบันทึกข้อมูลสมุนไพรในพื้นที่ชายฝั่งป่าชายเลน ๒๐ จังหวัด โดยในสิ้นปี ๒๕๖๓ ดำเนินการสำรวจชนิดพันธุ์ ๑๖ ชนิด พร้อมบันทึกคำพิภพชนิดพันธุ์ที่พบพร้อมบันทึกสิ่งแวดล้อม ซึ่งดำเนินการเสร็จแล้ว ๑๔ จังหวัด มีแผนดำเนินการในปี ๒๕๖๔ อีก ๖ จังหวัด ซึ่งจะเป็นไปตามกรอบแผนแม่บทที่ได้กำหนดไว้

เป้าหมายที่ ๑๐ : มีการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชสมุนไพรและเทคโนโลยีเพื่อผลิตวัตถุดิบ ๓๐ เรื่อง/ปี

การดำเนินงาน : มีการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชสมุนไพรและเทคโนโลยีเพื่อผลิตวัตถุดิบ ๕๔ เรื่อง ในปี ๒๕๖๓ ๑) สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) มีการดำเนินโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาพันธุ์พืชและการทำเทคโนโลยีผลิตวัตถุดิบสมุนไพร ปี ๒๕๖๐ จำนวน ๑ เรื่อง ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๑๒ เรื่อง ปี ๒๕๖๒ จำนวน ๔ เรื่อง และปี ๒๕๖๓ จำนวน ๑๔ เรื่อง รวมทั้งสิ้น ๓๑ โครงการ (ปี ๒๕๖๐-๖๓) ปัจจุบันการเสนอโครงการในปี ๒๕๖๔ อยู่ระหว่างการของบประมาณ ๒) กรมปศุสัตว์ ดำเนินโครงการวิจัยการนำสมุนไพรไปใช้ประโยชน์ด้านสุขภาพการป้องกันโรค จำนวน ๕ เรื่อง (ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๓) ได้แก่ เรื่อง ดีปลี ลูกใต้ใบ บอระเพ็ดสำหรับเลี้ยงไก่พื้นเมือง ไบหม่อม และเรื่องของการพิสูจน์เอกลักษณ์สมุนไพรที่นำมาใช้เลี้ยงสัตว์ การวิเคราะห์สมุนไพรฟ้าทะลายโจร กากกาแพ และกากใบชา ต่อการผลิตลูกสุกรหลังหย่านม โดยในปี ๒๕๖๓ มีงานวิจัยสมุนไพร จำนวน ๑ เรื่อง ๓) กรมวิชาการเกษตรมีงานวิจัย ๓๐ เรื่อง ในปี ๒๕๖๓ ได้แก่ การวิจัยและพัฒนาพันธุ์ เทคโนโลยีการผลิตการแปรรูป เป็นต้น ๔) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ จำนวน ๙ เรื่อง ในปี ๒๕๖๓

โดยในปีงบประมาณ ๒๕๖๔ หน่วยงานภายในและนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีแผนงาน/โครงการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนการทำงานตามแผนด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ประกอบด้วย ๑๙ หน่วยงาน ๑๒ แผนงาน/โครงการ และที่ประชุมได้พิจารณาในประเด็นเป้าหมายที่ได้ดำเนินการใน ปี ๒๕๖๓

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ประชุม

ที่ประชุมได้รับฟังการรายงานผลเป้าหมายของยุทธศาสตร์ที่ ๑ และได้แสดงข้อคิดเห็นในแต่ละเป้าหมายร่วมกัน ดังนี้

เป้าหมายที่ ๑ มีการปลูกสมุนไพรที่ได้คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ๔๓,๐๐๐ ไร่

๑. ประธานแจ้งว่า จะมีการประชุมร่วมดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลพืชสมุนไพร ซึ่งเบื้องต้นได้มีการประชุมหารือร่วมเตรียมการ ๑ ครั้ง เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓ มีหน่วยงาน

/ร่วมดำเนิน...

ร่วมดำเนินการ คือ กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และกรมพัฒนาที่ดิน เป็นการดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลประกอบด้วยข้อมูลของหน่วยงานในค่าเป้าหมาย จำนวน ๒-๓ ตัวชี้วัด ที่มีความเชื่อมโยงกันอยู่ให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกัน ขณะนี้ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กำลังดำเนินการจัดเตรียมระบบ และได้จัดตั้งงบประมาณในปี ๒๕๖๕ สำหรับรองรับการจัดทำฐานข้อมูล

๒. ผู้แทนกรมวิชาการเกษตร เสนอให้จัดตั้งคณะทำงานจัดทำฐานข้อมูลพืชสมุนไพร โดยผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตรให้ความเห็นว่า เนื่องจากกลุ่มส่งเสริมพืชสมุนไพรและเครื่องเทศซึ่งเป็นผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตรในที่ประชุมแต่ไม่ได้รับผิดชอบในเรื่องฐานข้อมูลและการจัดตั้งคณะทำงานจะทำให้เกิดความคล่องตัวในการเชิญหน่วยงานและมีความชัดเจนในการส่งการต่อหน่วยงานรับผิดชอบที่ต้องร่วมจัดทำฐานข้อมูล โดยประธานที่ประชุมให้ฝ่ายเลขานุการรับไปดำเนินการ

๓. รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร ชักถามข้อมูลตัวเลขพื้นที่ปลูกพืชสมุนไพรตามที่ฝ่ายเลขานุการรายงานข้อมูล และเสนอให้มีการแจกแจงจำนวนข้อมูลตัวเลขให้เกิดความชัดเจนจากข้อมูลเกษตรกรที่มีทั้งหมดรวม ๔๐๐,๐๐๐ ราย เป็นประเภทต่าง ๆ เช่น ข้อมูลเกษตรกรที่ได้รับมาตรฐาน GAP และที่ยังไม่ได้รับมาตรฐาน GAP เกษตรกรที่ปลูกเกษตรอินทรีย์ พืชทั่วไป ตลอดจนจำนวนข้อมูลตัวเลขพื้นที่ปลูกประเภทต่างๆ เช่น ข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชที่ได้รับมาตรฐาน GAP จำนวนพื้นที่ปลูกพืชที่ยังไม่ได้รับมาตรฐาน GAP จำนวนพื้นที่ปลูกพืชเกษตรอินทรีย์ และแปลงปลูกพืชทั่วไป โดยประธานที่ประชุมให้ฝ่ายเลขานุการรับไปดำเนินการ

เป้าหมายที่ ๒ มีกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน ได้รับการส่งเสริมการแปรรูป หลังการเก็บเกี่ยว ณ สถานที่ปลูกและการผลิตผลิตภัณฑ์และสารสกัดอย่างง่ายในระดับชุมชน ๕๐ แห่ง

๑. ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตรรายงานว่าได้นำข้อมูลมาจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และเกษตรกรแปลงใหญ่ รวมทั้งหมดดำเนินการได้ทั้งสิ้น ๓๔ แห่ง

๒. ผู้แทนกรมวิชาการเกษตรรายงานว่ามีโครงการแปรรูปสมุนไพร มีหน่วยงานต่าง ๆ ออกไปส่งเสริมในเรื่องของการแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร สนับสนุนกลุ่มวิสาหกิจจำนวนทั้งสิ้น ๑๒ แห่ง

๓. ผู้แทนสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รายงานว่า ไม่ได้รับงบประมาณในเรื่องนี้มีการดำเนินการเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาคีต่าง ๆ มีการส่งเสริม เช่น เรื่องโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ ส่งเสริมการแปรรูปอย่างง่ายให้แก่เกษตรกร จำนวนทั้งสิ้น ๙ กลุ่ม

๔. รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตรมีความเห็นว่า ควรตรวจสอบข้อมูลรายงานเพื่อให้ทราบความทับซ้อนของข้อมูล ปัญหาในเรื่องตลาดรองรับ และพิจารณาความเป็นไปได้ในการสนับสนุนส่งเสริมโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ การส่งเสริมการแปรรูปของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมร่วมกับภาคีเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการส่งเสริมการแปรรูปของกรมส่งเสริมการเกษตร และกรมวิชาการเกษตรสามารถผลักดันไปถึงเรื่องตลาด สามารถตอบโจทย์ที่มากกว่าเป้าหมายในเรื่องวัตถุดิบเพื่อส่งต่อยังคณะอนุกรรมการฯ ชุดอื่นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย การแปรรูป เพื่อเสนอให้ สวก. ทราบถึงปัญหาอุปสรรคและพิจารณากรอบทุนการวิจัยสมุนไพร และเสนอให้ฝ่ายเลขานุการจัดทำข้อมูลในรูปแบบแผนที่ในการแสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในแต่ละจังหวัดที่กรมได้ส่งเสริม และชักถามข้อมูลรายงานการส่งเสริมการแปรรูปถึงความต้องการความช่วยเหลือทางด้านวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์

๕. ผู้แทนกรมวิชาการเกษตร ชี้แจงว่าเนื่องด้วยสถานการณ์โรคระบาดไวรัส Covid ๑๙ ส่งผลด้านตลาดของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนลดลง การเข้ามารับบริการในการส่งเสริมของหน่วยงานลดลงเช่นกัน โดยประธานที่ประชุมให้ฝ่ายเลขานุการฯ รับไว้เป็นข้อสังเกต

เป้าหมายที่ ๓ มีข้อกำหนดมาตรฐาน GAP/GACP หรือมาตรฐานอื่นของพืชสมุนไพร อย่างน้อย ๓๐ ชนิด

๑. ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ รายงานว่า การประชุม คณะอนุกรรมการวัตถุพิษสมุนไพร ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓ ได้ชี้แจงการจัดทำ มาตรฐาน GAP พืชสมุนไพร และการจัดทำมาตรฐาน GAP พืชอาหาร รวมถึงการจัดทำมาตรฐานเกษตร อินทรีย์ที่ผู้ผลิตสามารถเลือกใช้ได้ โดยได้ชี้แจงว่า GAP พืชสมุนไพรมีข้อกำหนดครอบคลุมพืชสมุนไพรชนิด ต่าง ๆ มีข้อกำหนดหลัก เช่น ข้อมูลการใช้ น้ำ พื้นที่ปลูก และขบวนการจัดการก่อนและหลังการเก็บเกี่ยว ใน การจัดทำมาตรฐาน GAP รายชนิดพืช เช่น GAP ฟ้าทะลายโจร ขณะนี้มีการหารือในการจัดทำคำแนะนำลง ท้ายประกาศเพิ่มเติม เนื่องจากยังไม่มีการวิจัยหรือข้อมูลทางวิทยาศาสตร์รองรับ มีเฉพาะข้อมูลเอกสาร คำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร และ มกอช. ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลชนิดพืชสมุนไพร ได้แก่ ฟ้าทะลายโจร บัวบก

๒. รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความเห็นว่า เรื่องการจัดทำมาตรฐาน GAP พืชสมุนไพรเชื่อมโยงเรื่องการจัดทำ Ari map และหารือโจทย์เรื่องสมุนไพรเพื่อสะท้อนถึงขบวนการผลิต ที่เหมาะสมเพื่อให้ได้สารสำคัญสูงสุดซึ่งต้องมีการวิจัยพื้นฐานรองรับ และเรื่อง Program Management Unit ด้านสมุนไพรเป็นเรื่องสำคัญ ให้ มกอช. พิจารณาเลือกชนิดพืชสมุนไพร โดยลำดับความสำคัญเพื่อหารือ วางแผนงานวิจัยกับ สวก. มีพืชสมุนไพรกระชายดำ ฟ้าทะลายโจร และขมิ้นชันเป็นลำดับแรก

๓. รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร ให้ความเห็นว่า เรื่อง สารสำคัญเป็นเรื่องสำคัญ เช่น ไพล ซึ่งองค์การเภสัชต้องการสารสำคัญสูงในการทำเป็นยา ต้องหาวิธีการปลูก ให้ได้สารสำคัญ เป็นประเด็นหนึ่งที่ควรทำการวิจัย มีเรื่องพันธุ์ การเขตกรรม Element ควรมีการร่วม ดำเนินการ เช่น กรมพัฒนาที่ดินดูเรื่องดิน ความเหมาะสมของดิน เป็นต้น ซึ่ง สวก. ให้ความสำคัญเรื่องนี้ ซึ่งขบวนการขึ้นทะเบียนพื้นฐานที่ปลอดภัยคือ GAP โดยให้เขียนข้อเสนอโครงการสำหรับปี ๒๕๖๕ ถึง สวก. ถือเป็น Priority หลัก

๔. ผู้แทนสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ขอความชัดเจน ในเป้าหมายของการดำเนินการและขอให้หน่วยงานจัดตั้งทีมร่วมดำเนินการ

๕. รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร เสนอให้ มกอช. พิจารณา ประเด็นเรื่องสารสำคัญในการรับรองมาตรฐาน GAP ให้ครอบคลุมในการลดความเสียหายเปรียบของเกษตรกร

เป้าหมายที่ ๔ มีแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร (Land Suitability) อย่างน้อย ๓๐ ชนิด

๑. ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน เป้าหมายของกรมพัฒนาที่ดินของการปลูกพืชสมุนไพร ทั้งหมด ๓๐ ชนิด ตอนนี้ดำเนินการไปแล้ว ๒๔ ชนิด อีก ๖ ชนิด ก็จะดำเนินการในปี ๒๕๖๕ มีแผนที่ความ เหมาะสม พื้นที่การปลูกสมุนไพร ๓๐ ชนิด

๒. รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แจ้งว่าจากการประชุมคณะกรรมการ นโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์เสนอจะส่งข้อมูลตัวอย่างที่มี การวิเคราะห์ซึ่งมีการระบุพื้นที่ปลูกสมุนไพร โดยมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการประสานขอข้อมูล ซึ่งการ ดำเนินการพืชสมุนไพร ๔ ชนิด มีไพล บัวบก ขมิ้นชัน และกระชายดำ มีการรับรองโดยผู้เชี่ยวชาญ และให้กรม พัฒนาที่ดินดำเนินการจัดทำแผนสำหรับพืชสมุนไพรอีก ๒๔ ชนิด

๓. ผู้แทนสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม มีความเห็นว่าเรื่องของการวิจัย ประเด็นหลักคือปลูกให้ได้สารสำคัญ ปัจจัยเกี่ยวข้องในเรื่องของสายพันธุ์ น้ำ อากาศ ดิน อายุ การเก็บเกี่ยว ภาชนะเก็บ และเรื่องที่ดินหน่วยงาน สวทช. ดำเนินการไปแล้วในเบื้องต้นในเรื่องเครื่องตรวจแบบพกพา

สารโลหะหนัก อุปกรณ์เครื่องมือการตรวจพหุภาพที่เกษตรกรสามารถเข้าถึงได้ง่าย ขณะนี้มีทีมวิจัยทำการทดลองอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน เช่น ตรวจสารโลหะหนัก ตะกั่ว แคสเมียม และเรื่องนวัตกรรมเทคโนโลยีการแปรรูปเบื้องต้น แบบแห้ง และแบบสารสกัด ที่มีต้นทุนต่ำให้เกษตรกรสามารถทำได้ ดูแลและพัฒนาเองได้ และเรื่องแพลตฟอร์มที่ใช้ในการจัดการข้อมูล ปัญหาใหญ่ขณะนี้คือเรื่องการนำ Information ไปสู่การใช้งานในระบบ AI และเรื่องของ Product ปัจจุบันเกษตรกรใช้ OEM เนื่องจากการให้ความสำคัญเรื่องอาครนวัตกรรมการ เทคโนโลยีไม่สามารถตอบโจทย์ได้ทันเวลา เพราะมีกระแสการปรับเปลี่ยนรวดเร็ว เช่น ฟิชสมุนไพรมีหลายใจจร เป็นต้น

๔. รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร มีความเห็นว่า ในส่วนของ สปก. มีเทคโนโลยีสำหรับอบแห้งควรส่งเสริมให้ได้คุณภาพเดียวกัน และจะมีการหารือในเรื่องของการแปรรูปกับ สปก. โดย สปก. รายงานว่า มีการดำเนินการส่งเสริมการแปรรูปร่วมกับชุมชนมีองค์ความรู้ในเรื่องโรงอบ ต้นทุนต่ำราคาประมาณ ๗๐,๐๐๐ บาท ต่อหน่วย ซึ่งเกษตรกรสามารถขยายผลเองได้ มีการขอตั้งงบประมาณไว้ในปีงบประมาณ ๒๕๖๕

เป้าหมายที่ ๕ มีฐานข้อมูลพื้นที่ปลูกฟิชสมุนไพรม (Land Use) ๑ ฐานข้อมูล

๑. ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร รายงานว่าได้แจ้งประสานยัง ศูนย์สารสนเทศรับทราบเบื้องต้นเพื่อให้ความร่วมมือในการดำเนินการเรียบร้อยแล้ว

๒. รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร มีความเห็นว่า การจัดทำฐานข้อมูลต้องทราบความต้องการ ออกแบบให้นำไปใช้ประโยชน์กับ AI ได้ มีการจัดทำข้อมูลตั้งต้นเพื่อให้ได้ข้อมูลรายงานที่ถูกต้อง และให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรสามารถนำเข้าไปอยู่ในฐาน NAEC ของหน่วยงาน โดยจะต้องมีการทบทวนการจัดทำฐานข้อมูลที่ผ่านมา และจะมีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลผลงานวิจัยของ สวก. ให้เป็นฐานข้อมูลเดียวกัน

เป้าหมายที่ ๖ มีห้องปฏิบัติการที่ได้รับรองมาตรฐาน ISO ๑๗๐๒๕ ให้บริการตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบ จำนวนเพิ่มขึ้น อย่างน้อย ๑๕ แห่ง (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๑๐ แห่ง และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ๕ แห่ง)

๑. กรมวิชาการเกษตร รายงานว่า อธิบดีกรมวิชาการเกษตร ได้มอบหมายงานในเรื่องห้อง Lab ในการวิเคราะห์สารสำคัญให้กับหน่วยงานภายในแล้ว เป็นกองปัจจัยการผลิตและเป็นผู้ที่ดำเนินการในเรื่องห้อง Lab และโดยปกติจะทำในเรื่องสารสกัดพืชอยู่แล้ว

๒. รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ขอให้กรมวิชาการเกษตรจัดทำแผนดำเนินการห้องปฏิบัติการที่ได้รับรองมาตรฐาน ISO ๑๗๐๒๕

เป้าหมายที่ ๗ มีระบบตลาดกลาง ๔ แห่ง และตลาดอิเล็กทรอนิกส์ ๑ แห่ง (E-Market)

๑. ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร รายงานว่า ได้มีการประชุมเรื่องการขับเคลื่อนตลาดกลางธุรกิจสมุนไพรมไปเมื่อวันที่ ๑๓ ม.ค.๒๕๖๔ แล้วนั้น ทางหน่วยงานที่ได้ทำ MOU ร่วมกันและทางสาธารณสุขได้มีการกำหนดว่าในปี ๒๕๖๔ นี้ มีการจัดตั้งและประชาสัมพันธ์กำหนดเปิดตัวตลาดกลางประมาณเดือนพฤษภาคม ที่ตลาดไท ก็จะเป็นการจัด นิทรรศการเปิดตัวตลาดกลางวัตถุดิบสมุนไพรม ภายใต้ชื่อสมุนไพรมคุณภาพเพื่อสุขภาพดีทุกวัน มีทางตลาดไทเจ้าภาพหลักสนับสนุนเรื่องสถานที่ และการประชาสัมพันธ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมออกนิทรรศการ จะเปิดตัวในวันที่ ๒๑ - ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๖๔ และเรื่องตลาด Electronics โดยกรมส่งเสริมการเกษตร มีการจัดทำ เว็บไซต์ตลาดเกษตรกรออนไลน์ เป็นตลาดเกษตรกรออนไลน์ของกรมส่งเสริมการเกษตร เป็นแพลตฟอร์มเปิดให้ผู้ประกอบการสมุนไพรม เกษตรกรหรือวิสาหกิจ

ชุมชนที่ได้ทำการขายอยู่บนเว็บไซต์ ออนไลน์อยู่แล้วสามารถจำหน่ายสินค้าผ่านระบบตลาดเกษตรกรออนไลน์ เป็นการเพิ่มช่องทางจำหน่ายสินค้าให้เกษตรกรหรือวิสาหกิจชุมชน ขณะนี้มีสินค้าสมุนไพรและหมวดอื่นๆ รวมทั้งหมด ๖๕ รายการ

๒. รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ขอให้กรมส่งเสริมการเกษตร ทบทวนบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานในความร่วมมือที่ได้ทำกับกระทรวงสาธารณสุข เช่น ในเรื่องคุณภาพสินค้า กลไกการตลาด เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการทำให้ความร่วมมือการดำเนินการ

๓. รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร มีความเห็นว่า การทำตลาดไทยควรจัดทำ Application ขยายตรงของตลาดขับเคลื่อนเรื่องการแปรรูปเพื่อช่วยส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจของกรมวิชาการเกษตร และเกษตรกรของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ผลิตสินค้าแปรรูปได้มาตรฐาน ชุมชนมีแหล่งรองรับสินค้าโดยให้กรมส่งเสริมการเกษตรเจรจาต่อรองเปิดช่องทางการตลาดแก่เกษตรกร

๔. รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ขอให้กรมส่งเสริมการเกษตรพิจารณาวางแผนการส่งเสริมกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ๓๔ แห่งที่ได้ดำเนินการอยู่ได้รับการพัฒนาต่อยอดตลอดจนถึงเรื่องของการสร้างแบรนด์เพื่อเชื่อมโยงตลาด Electronics

เป้าหมายที่ ๘ มีข้อกำหนดมาตรฐานสมุนไพรในตำรามาตรฐานสมุนไพรไทย (Thai Herbal Pharmacopoeia, THP) เพิ่มขึ้น ๗๕ รายการ

เป้าหมายที่ ๙ มีฐานข้อมูลพืชสมุนไพรและภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์ของประเทศไทย (National Database of Thai Plants and Traditional Knowledge) ๑ ฐานข้อมูล

๑. รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร มีความเห็นว่า เรื่องการจัดทำฐานข้อมูลควรมีการเชื่อมโยงเรื่องของภูมิปัญญาในการนำมาใช้ประโยชน์ซึ่งเป็นข้อมูลที่กรมส่งเสริมการเกษตรมีอยู่ และควรมีการหารือเรื่องความเหมาะสมในการเก็บข้อมูล

ประธานที่ประชุมแจ้งที่ประชุม เป้าหมายที่ ๘ และ ๙ เป็นการดำเนินการของหน่วยงานนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงขอพิจารณา เป้าหมายที่ ๑๐

เป้าหมายที่ ๑๐ มีการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชสมุนไพรและเทคโนโลยีเพื่อผลิตวัตถุดิบ ๓๐ เรื่อง/ปี

๑. ผู้แทนสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร รายงานว่า ความก้าวหน้าการวิจัยและพัฒนาพืชสมุนไพร หน่วยงานได้ดำเนินการในการรายงานเมื่อการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๓ ข้อมูลเรื่องของการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตวัตถุดิบสมุนไพร มีการให้ทุนในปี ๒๕๖๐ จำนวน ๑ โครงการ ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๑๒ โครงการ ปี ๒๕๖๒ จำนวน ๔ โครงการ และปี ๒๕๖๓ จำนวน ๑๔ โครงการ รวมทั้งหมด ๓๑ โครงการ โดยโครงการในปี ๒๕๖๔ สกว. ได้ดำเนินการพิจารณาให้การสนับสนุนทุนวิจัยครบถ้วนเรียบร้อยแล้วมีโครงการที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตสมุนไพร รวมไปถึงโครงการที่เป็นเชิงนโยบายในการให้มาตรฐานสารสกัดและวัตถุดิบสมุนไพรด้วย รวมทั้งหมด ๑๕ โครงการ ขณะนี้อยู่ระหว่างการจัดทำสัญญาให้ทุนสนับสนุนโครงการวิจัย

๒. ผู้แทนกรมปศุสัตว์ รายงานว่า เรื่องการนำสมุนไพรไปใช้ประโยชน์ในการรักษาโรคและการสร้างสุขภาพ เกี่ยวข้องในยุทธศาสตร์ที่ ๓ ดำเนินการ ๑) การศึกษาเรื่อง Basic Research เรื่องของสารออกฤทธิ์นำไปเชื่อมต่อในเรื่องการนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการใช้สมุนไพรในการรักษาโรคและการสร้างสุขภาพทางด้านสัตว์ ดำเนินการแล้ว ๒ เรื่อง ภายในปี ๒๕๖๕ กรมปศุสัตว์มี ๒ โครงการที่เสนอไปทาง สกว.

และ สกสว. ๑. มีการศึกษาผลของกาแฟและกากใบชาต่อการผลิตลูกสุกรหลังการหย่านม งบประมาณ ๑ ล้านบาท ซึ่งตอนนี้กำลังดำเนินการอยู่ ๒. เรื่องการใช้ข้าวกล้องร่วมกับใบหม่อนต่อสมรรถภาพการผลิตคุณภาพไข่ งบประมาณ ๔๑๔,๐๐๐ บาท และได้เสนอขอรับทุนวิจัยเพิ่ม ๑ เรื่อง ในปี ๒๕๖๕ สมุนไพรเหล่านั้นอยู่

๓. ผู้แทนกรมวิชาการเกษตร รายงานว่างานวิจัยปี ๒๕๖๓ กรมวิชาการเกษตรอยู่ภายใต้ของ วช.(สำนักงานวิจัยแห่งชาติ) ในระหว่างที่จะเข้าปี ๒๕๖๔ เปลี่ยนจาก วช.(สำนักงานวิจัยแห่งชาติ) เป็น สกสว.(สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม) ในปี ๒๕๖๔ ยังไม่มีแผนงานสมุนไพร แต่จะมีการดำเนินงานในปี ๒๕๖๕ ยังไม่ทราบผลว่าจะได้รับงบประมาณจาก สกสว.(สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม) หรือไม่ มีทั้งหมด ๑๐ โครงการย่อแนะนำเสนอ สกสว.(สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม) รวมระยะเวลาดำเนินการ ๓ ปี วงเงิน ๑๖ ล้านบาท

ข้อเสนอพิจารณา

เห็นชอบมอบหมายหน่วยงานรายงานผลความก้าวหน้าตามแผนงาน/โครงการ ปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ที่สนับสนุนการดำเนินงานตามแผนด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ เพื่อนำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการวัตถุพิษสมุนไพร ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔

มติที่ประชุม มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนรายงานผลความก้าวหน้าตามแผนงาน/โครงการปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ที่สนับสนุนการดำเนินงานตามแผนด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ เพื่อนำเสนอที่ประชุมคณะกรรมการวัตถุพิษสมุนไพร ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ โดยให้ฝ่ายเลขานุการฯ จัดทำแบบฟอร์มรายงานจัดส่งให้หน่วยงานในการรายงานผลความก้าวหน้าดังกล่าว

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อทราบ

การมอบหมายกรมในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการวัตถุพิษสมุนไพร ภายใต้นโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ตามแผนด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕

๔.๑ การขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการวัตถุพิษสมุนไพร ภายใต้นโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ตามแผนด้านผลิตภัณฑ์สมุนไพรแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕

จากการประชุมคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ณ ห้องประชุมชัชวาทนเรนทร สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติได้เห็นชอบแนวทางการขับเคลื่อนภารกิจของคณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ของคณะกรรมการวัตถุพิษสมุนไพร ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ เป้าหมายยุทธศาสตร์ ๑๐ เป้าหมาย โดย ที่ประชุมมีข้อคิดเห็นว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการ ดังนี้

๑. การพัฒนาสายพันธุ์ การพัฒนาการคัดเลือกสายพันธุ์ และกระบวนการปลูก การพัฒนาสารชีวภัณฑ์ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ ซึ่งพบว่าพืชสมุนไพรเมื่อนำมาทำสารสกัดอาจจะเป็นไปได้ที่จะพบการปนเปื้อนสารกำจัดศัตรูพืช ซึ่งขึ้นอยู่กับกรรมวิธีการปฏิบัติของเกษตรกรนั้นๆ แม้ว่าจะได้การรับรองวัตถุพิษตามมาตรฐาน GAP

๒. กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์จะให้ข้อมูลการวิเคราะห์ผลผลิตสมุนไพรจากแหล่งผลิตที่ให้คุณภาพดีจากการตรวจวิเคราะห์สารสำคัญในพื้นที่ ที่มีการปลูกสมุนไพรที่ได้คุณภาพ เพื่อนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแผนที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับปลูกพืชสมุนไพร

๓. การจัดทำฐานข้อมูลให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลเป็นฐานข้อมูลเดียวกัน ซึ่งขณะนี้ มีพระราชบัญญัติการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็น พรบ.ที่กำหนดให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลทางการวิจัยและนวัตกรรม และมีการกำหนดสิทธิในการร่วมมือกับเอกชน และอนาคตจะมี พรบ. การนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์สามารถเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลได้

๔. การประเมินมูลค่าต้นทุนการผลิตและการแปรรูปวัตถุดิบตลอดจนมูลค่าที่เพิ่มขึ้นของผลผลิตเพื่อให้เห็นความคุ้มค่าในการลงทุน ตลอดจนวิธีการลดต้นทุนการผลิต

๕. การพัฒนาเครื่องจักรกลการเกษตรในกระบวนการเก็บเกี่ยวเพื่อทดแทนแรงงานคน

๖. การจัดทำแนวทางส่งเสริมผู้ประกอบการผลิตสมุนไพร (เกษตรกร) ให้มีความเชื่อมโยงกับคณะอนุกรรมการยุทธศาสตร์สมุนไพร

ซึ่งฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดทำสรุปสาระสำคัญในการประชุมดังกล่าว เพื่อนำเรียน ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อพิจารณาข้อคิดเห็นในประเด็นต่างๆ โดยปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เห็นชอบให้มอบหมายกรมในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มีการดำเนินการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทฯ ดังนี้

๑. มอบหมายกรมวิชาการเกษตร และสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ พิจารณาดำเนินการวิจัยในการตอบโจทย์การรับรองวัตถุดิบตามมาตรฐาน GAP เฉพาะรายชนิดพืชสมุนไพร

๒. มอบหมายกรมพัฒนาที่ดินประสานกับสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน) สวก. ในการวิจัยเพื่อจัดทำพื้นที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการปลูกพืชสมุนไพร (Land suitability)

๓. มอบหมายสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พิจารณาดำเนินการจัดทำการคำนวณต้นทุนการผลิต และการแปรรูปวัตถุดิบสมุนไพร ตลอดจนมูลค่าที่เพิ่มขึ้นของผลผลิต เพื่อศึกษาความคุ้มค่าในการผลิตพืชสมุนไพร

และฝ่ายเลขานุการจะได้นำเรียนยังหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตามที่ได้มอบหมายดำเนินการต่อไป

มติที่ประชุม รับทราบ

๔.๒ แนวทางการดำเนินงานเมืองสมุนไพรประจำปี งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

คณะกรรมการนโยบายสมุนไพรแห่งชาติ ได้มอบหมายคณะกรรมการฯ ทุกคณะ นำประเด็นการส่งเสริมและพัฒนาสมุนไพร Product Champion (ฟ้าทะลายโจร และกระชายดำ) และแนวทางการดำเนินงานเมืองสมุนไพรประจำปี งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่เกี่ยวข้องไปพิจารณาดำเนินการ โดย มาตรการที่ ๑ เพิ่มศักยภาพการแข่งขันอุตสาหกรรมสมุนไพรซึ่งมีแนวทางการพัฒนาฟ้าทะลายโจร และกระชายดำ ซึ่งคณะอนุกรรมการวัตถุดิบสมุนไพรเป็นผู้รับผิดชอบ ๑) การพัฒนาสายพันธุ์และการเพาะปลูกฟ้าทะลายโจร เพิ่มปริมาณสารสำคัญ และ ๒) การจัดการปริมาณและพัฒนามาตรฐานวัตถุดิบ และวัตถุดิบแปรรูปกระชายดำครบวงจร

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องเพื่อพิจารณา

การหารือวางแผนงานวิจัยและนวัตกรรมสมุนไพร เพื่อเชื่อมโยงและสนับสนุนการขับเคลื่อนภารกิจของคณะอนุกรรมการวัตถุเสพติด

ฝ่ายเลขานุการ รายงานการจัดทำกรอบจัดส่งให้ทาง สวก. พิจารณาในเบื้องต้น มีเรื่องการพัฒนาเกษตรกร การผลิต มาตรฐานการผลิต และการแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว ด้านการพัฒนาเกษตรกร ๑) เกษตรกรรุ่นใหม่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการแปลง ๒) การบริหารพื้นที่แปลงให้เหมาะสมและความแม่นยำ เพื่อตอบสนองประสงค์เรื่องของการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต ๓) การวางแผนและจัดพื้นที่การเพาะปลูก ด้านการผลิต ๑) คัดเลือกการสายพันธุ์ การปรับปรุงสายพันธุ์ การขยายพันธุ์การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อให้มีสารสำคัญสูง ๒) ช่วงเวลาของการเก็บเกี่ยว ๓) การวิจัยที่ตอบโจทย์ของการผลิตทุกขั้นตอน ในแต่ละชนิดพืชสมุนไพร ด้านมาตรฐานการผลิต ๑) การส่งเสริมการปลูกสมุนไพรตามมาตรฐานที่กำหนด GAP/GACP และเกษตรอินทรีย์ ๒) การฟื้นฟู อนุรักษ์พันธุ์พืชสมุนไพร ๓) งานวิจัยเรื่ององค์ความรู้ที่ทันสมัย และส่วนสุดท้าย ด้านการแปรรูปเบื้องต้นหลังการเก็บเกี่ยว กับ Post Harvest ๑) การส่งเสริมอบแห้งพลังงานแสงอาทิตย์ ซึ่งเรื่อง สปก. มีการทำงานด้านนี้ค่อนข้างมาก ๒) การบริหารการจัดการแปรรูปเทคโนโลยีผลิตและแปรรูปสมุนไพรเกี่ยว ๓) การส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรวิสาหกิจ และสหกรณ์แปรรูปให้ได้มาตรฐานตามที่ตลาดต้องการ และส่วนของกรอบใน เรื่องฐานข้อมูลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประกอบด้วยข้อมูลพื้นที่ปลูก ข้อมูลเกษตรกร จะมีการเชื่อมโยงข้อมูลของกรมส่งเสริมการเกษตร กับข้อมูล Land Use และ Land Suitability ของกรมพัฒนาที่ดิน มีสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร และสปก. ร่วมดำเนินการ เรื่องงานวิจัย ได้วางกรอบไว้ ๔ ส่วน ๑) การรับรองวัตถุเสพติดตามมาตรฐาน GAP เฉพาะรายชนิดพืชสมุนไพร ๒) การพัฒนาพันธุ์พืชสมุนไพรเทคโนโลยีเพื่อผลิตวัตถุเสพติดและวิจัยด้านเกษตรกรรม ๓) พื้นที่ความเหมาะสมของที่ดินสำหรับการปลูกพืชสมุนไพร (Land Suitability) ๔) งานวิจัยด้านวิชาการหลักการเก็บเกี่ยว Post Harvest มีหน่วยงานเกี่ยวข้อง คือ กรมวิชาการเกษตร สปก. มกอช. กรมปศุสัตว์ และกรมส่งเสริมการเกษตร เรื่องข้อกำหนด GAP/GACP ห้องปฏิบัติการ มาตรฐาน ตลาด มี ๑) ห้องปฏิบัติการของกรมวิชาการเกษตรตามเป้าหมายมีเรื่องของการปรับปรุงห้องปฏิบัติการ ๒) การจัดทำมาตรฐานสินค้าพืชสมุนไพร GAP/GACP ๓) ตลาดกลางที่กรมส่งเสริมการเกษตรทำความร่วมมือกับแพทย์แผนไทยในส่วนของพื้นที่ตลาดไท และเรื่องฐานข้อมูลจะมีการเชื่อมโยงกับฐานข้อมูลสมุนไพรของสาธารณสุขและฐานข้อมูลสมุนไพรในเรื่องของภูมิปัญญาที่เป็นข้อมูลของกระทรวงทรัพยากรฯ ซึ่งร่างแผนงานวิจัยที่สนับสนุนยุทธศาสตร์ที่ ๑ เป้าหมายที่ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ และ ๑๐ ได้จัดทำกรอบเพื่อเสนอทาง สวก. พิจารณาความเป็นไปได้ในการดำเนินการ

ผู้แทนสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร นำเสนอแผนงานวิจัยปี ๒๕๖๕ แผนงานสมุนไพรไทยเพื่อความมั่นคงทางสุขภาพและความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สวก. ได้รับบทบาทในเรื่องการบริหารจัดการงบประมาณของสมุนไพรไทย ตั้งแต่ปี ๒๕๕๗-ปัจจุบัน การจัดทำแผนงานได้มีการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันโดยใช้ข้อมูลหลายส่วนมาประกอบ เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทแห่งชาติ รวมไปถึงเรื่องของ SDGs (คือ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ต่างๆ) นี่คือการรวมงานในอดีตของ สวก. ซึ่งได้สนับสนุนทุนตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ - ๒๕๖๓ มีทั้งหมด ๒๓๙ โครงการ งบประมาณ ๔๕๖.๕ ล้านบาท โดยงานด้านสมุนไพรมีจำนวนสมุนไพร ๒๒ ชนิด และได้นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์และมีในเรื่องของเชิงสาธารณะ เป็นการส่งเสริมข้อมูลให้กับเกษตรกรหรือว่าวิสาหกิจชุมชนเชิงนโยบาย คือการนำผลงานวิจัยไปใช้ประกอบการจัดทำมาตรการหรือปรับแก้ไข พรบ. ที่เกี่ยวกับสมุนไพรต่างๆ และเชิงพาณิชย์ มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับภาคเอกชน ภาคเอกชนได้มีการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ รวมไปถึงเรื่องของการขอคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งเป็นงานปกติของ สวก. และนำเสนอโครงการวิจัย วัตถุเสพติดสมุนไพร

/และนำไป...

และนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ได้แก่ ๑) การพัฒนาหัตถ์ง่าเข้า มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีเรื่องของการผลิตและนำไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่ขายในท้องตลาด ๒) การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพจากบัวหลวง เพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดโรคอัลไซเมอร์ ๓) การพัฒนาผลิตภัณฑ์สารสกัดกาวเครือขาวที่กักเก็บด้วยอนุภาคนาโนในรูปแบบสเปรย์และอิมัลชันสำหรับการนำส่งฮอร์โมนทางผิวหนัง และโครงการในลักษณะเชิงนโยบายเช่น โครงการเรื่องการพัฒนาพืชกระท่อมเพื่อการใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์ให้กับส่วนเผ่าระวัง เชียงยุทธศาสตร์ สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงาน ป.ป.ส. เพื่อนำไปใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงพระราชบัญญัติพืชกระท่อม และรวมถึงเรื่องของการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ ของ อย. มีปัญหาในเรื่องสมุนไพรบางอย่างที่ผู้ประกอบการไม่สามารถขึ้นทะเบียนได้ อย. ได้มีการปรับปรุงการทำงานในการทำเป็น Positive List ขึ้นมาซึ่ง สวก. มีการให้ทุนและส่งข้อมูลบางส่วนที่สมบูรณ์ที่เป็นฐานข้อมูลให้กับ อย. ทำเป็น Positive Claim ต่อไป และมีตัวอย่างการใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ มีการพัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ของชุมชนและมีการส่งเสริมทำให้เกษตรกรจำหน่ายได้มากขึ้นและมีคุณภาพดีขึ้น ในการดำเนินการปีงบประมาณ ๒๕๖๔ แผนงานที่ สวก. ได้รับมอบหมายให้ทำมี ๒ แผน ๑) แผนการพัฒนาวิจัยพืชสมุนไพร มี ๖ กรอบงานวิจัย มี ๖ กรอบ คือ ๑. สมุนไพรที่ใช้สำหรับมนุษย์ ๒. สมุนไพรที่ใช้ในสัตว์ ๓. สมุนไพรที่ใช้สำหรับพืช ๔. สมุนไพรที่เกี่ยวกับการจัดทำมาตรฐานสมุนไพรและตำรับยา ๕. เทคโนโลยีสมุนไพร และ ๖. งานวิจัยเชิงนโยบาย ๒) แผนงานการพัฒนาศักยภาพสมุนไพรไทยในการรักษาและป้องกันโรคอุบัติใหม่จากเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) ซึ่งในรอบแรกจะมีบางแผนงานวิจัยภายใต้แผนที่มีความเชื่อมโยงกับคณะอนุกรรมการวัตถุอันตรายที่เป็นเจ้าภาพ ๒ เรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกัน คือ ๑. กรอบงานวิจัยที่ ๔ เป็นเรื่องของมาตรฐานสมุนไพรไทยและตำรับยาสมุนไพรไทย ส่วนนี้จะเน้นเรื่องสมุนไพรไทยและสารสกัด ๒. กรอบงานวิจัยที่ ๕ เรื่องเทคโนโลยีสมุนไพร ซึ่งมองถึงภาพรวมตั้งแต่เรื่องของการปลูก การเกษตรกรรม (หมายถึง การดูแลและปรับปรุงสภาพแวดล้อมของต้นพืชให้มีความอุดมสมบูรณ์) และเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการปลูกเพื่อให้ได้ผลผลิตและสารสำคัญสูง ขณะนี้ภายใต้แผนงานที่ ๑ มีการเปิดรับข้อเสนอโครงการอยู่ และในปี ๒๕๖๕ เป็นแผนมุ่งเน้น Post Covid ของภาคการเกษตร มี ๒ แผนงาน คือ ๑) เรื่องการพัฒนาต่อยอดสมุนไพรที่เป็น Product Champion คือ ๔ ตัวสมุนไพร ก + ข เพิ่มชนิดพืชสมุนไพร ๕ ๖ ๗ ชนิดใน Priority รอง รวมทั้งหมดที่เป็น Product Champion ๑๒ พืช มี กาวเครือขาว กระชายดำ ขมิ้นชัน บัวบก มะขามป้อม กระชาย พริก ฟ้าทะลายโจร กระเจี๊ยบแดง หญ้าหวาน ว่านหางจระเข้ และไพล ซึ่งพิจารณาเป้าการแข่งขันในตลาดโลก คือพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์หรือเป็น Ingredient ที่ Support กันเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์และขึ้นทะเบียนเพื่อจำหน่าย ๒) เรื่องการสร้างศักยภาพสมุนไพรไทยที่มีโอกาสเป็น New Product Champion เนื่องจาก Product Champion และ ก+ข มีมาเกือบ ๒๐ ปีและยังไม่มีมีการเปลี่ยนแปลง การขับเคลื่อนนำไปสู่การวิจัยเชิงพาณิชย์อยู่ในวงแคบ ซึ่งอาจมีสมุนไพรชนิดอื่นที่มีศักยภาพสามารถผลักดันและส่งเสริมให้เป็นพืชเศรษฐกิจชนิดใหม่ได้ แผนงานประกอบไปด้วย ๖ - ๗ กรอบงานวิจัยมุ่งเน้นเรื่องการใช้สมุนไพรในมนุษย์ ในสัตว์ ในพืช การจัดทำมาตรฐานการปลูกและเรื่องนโยบาย และในเรื่องการพัฒนาวัตถุดิบสมุนไพรเนื่องจากได้รับมอบหมายให้หารือกับภาคเอกชนคือทางสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ได้สอบถามว่าหากกระทรวงเกษตรฯ สามารถพัฒนาวัตถุดิบที่เป็นสมุนไพรได้ Spec ที่ตลาดต้องการคืออะไร ซึ่งทางภาคเอกชนมีความต้องการที่หลากหลาย เพราะฉะนั้นก่อนการกำหนดมาตรฐาน ของ มกอช. ควรต้องมีการหารือร่วมกันเพื่อกำหนด Range Spec เพื่อให้ได้วัตถุดิบไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่ต้องการ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ประชุม

๑. รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร ชักถามว่า สวก. มี ๒ กรอบได้ของงบประมาณ สกสว. (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม) จากแพลตฟอร์ม

๓ โปรแกรม ๑๐ เรื่องของการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน และโปรแกรม ๑๗ เรื่องโรคอุบัติใหม่ หากมีงบประมาณคงเหลือ ในเรื่องฟ้าทะลายโจรและประเด็นปัญหาในเรื่องที่ทางกรมวิชาการเกษตรยังไม่ได้รับงบประมาณ สวก.จะพิจารณาให้งบประมาณได้หรือไม่

๒. ผู้แทนสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร ตอบข้อซักถามว่า เรื่องโควิท ตอนนี้พิจารณาจากภาพรวมทั้งหมดที่งานวิจัยขอทุนมาจะ Focus ๒ เรื่อง คือ ฟ้าทะลายโจรกับกระชาย มุ่งเน้นเรื่องของการปลูก การเกษตรกรรม การทำให้ได้สารสำคัญสูง เป็นหลัก และเรื่องตำรับยาแผนโบราณ เพื่อใช้สำหรับลดไข้ การป้องกันและที่เกี่ยวกับอาการไข้ เป็นแนวโน้มภาพรวมโครงการภายใต้แผนงานโควิท ในปี ๒๕๖๔

๓. รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความเห็นว่า ประเด็นการเชื่อมโยงตลาดกับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หากความต้องการตรงกันการทำ Matching เกษตรกรที่กรมส่งเสริมการเกษตรหรือหน่วยงานที่มีการส่งเสริมในพื้นที่การผลิต ควรดำเนินการให้เกิดเป็นรูปธรรม

มติที่ประชุม มอบหมายให้สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตรจัดประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหารือ ออกแบบงานวิจัย รวมทั้งการขอสนับสนุนทุนการวิจัยในปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ เพื่อตอบโจทย์เป้าหมาย ยุทธศาสตร์เพื่อเชื่อมโยงและสนับสนุนการขับเคลื่อนภารกิจของคณะอนุกรรมการวัดดูนิคมสมุนไพร

เลิกประชุมเวลา ๑๒.๓๕ น.

(นางสาวกัลยาภัสร์ แก้วขาว)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรฯ
ผู้จัดรายงานการประชุม

(นางสาวสุมนา มณีพิทักษ์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรฯ
คณะทำงานและเลขานุการ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม